

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

24. Situs Indiæ cis Gangem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

affectu incendit, nihilque officij prætermisit quod conferri valeret à muto concionatore, solis ferè pro ignota lingua nutibus prædicante. Anno dein sexagesimo altero Anconius Quadrosius nostrorum in India Provinciam regens Ioannem Lopezium, & Gasparem Cœlium, strenuum utrumque operarium, eò misit; quorum prior, ipso pœnè in aditu, cum febrî, ex Sole externis intolerabili, contracta interisset, substitutus est alius, etiam Proregis mandato, ut si solum illud Maurorum infestatione, Christianæ culturæ ineptum censeretur, inde quatuor aut quinque, egregiæ indolis, & boni ingenij iuvenes Goam deferrentur, quò sincera illic doctrina imbuti, edoctique Lusitanicum sermonem, Patrum interpretes fierent, & vindicata Lusitanorum armis ab oppressione Arabum insula, in eam redirent cum Patribus, spe tunc certa proventus non dubij.

24
Situs Indiæ
cis Gangem.

24. Nunc paucis diebus ex ea Goam peruenit Xaverius, quem dum secundi portant venti, ponam hic breuiter, marinæ oræ confinia quæ Gangem inter, & Indum clauditur, suntque omninò necessaria cognitu ad narrandorum perspicuitatem. Ergo pars Indiæ cis Gangem, quam Indostanum appellant indigenæ, ex continenti Meridiem versus in linguam protenditur, quæ ab Indi, & Gangis ostiis ex quibus initium ducit, non-genta milliaria obtinet; hanc mare Bengalæ, ab ortu; ab occasu Arabicum alluit; ad Austrum à septentrione catena montium diuidit, quæ Caucaaso apta in Comorinum promontorium descendit, ac desinit. Suos habent in iis montibus fontes, ij fluij qui magno numero cum subiecta utrimque secuerint, suo quisque sorbentur mari. Fueruntque præcis temporibus, hi fines prouinciis totidem natura iudice diuidendis, quot planis interfusi; & sunt nunc etiam quot plana tot regna. Sed ambitione inualescens regnandi latiùs cupido, & armis audacia, ad expungendos sensim debiliores proruperunt, donec superueniens Lusitanus, alios iugo domitos pressit; alios in deditioem accepit; haud tamen ulterius, quam ad pauca intra continentem milliaria; firmandis videlicet frequentandisque præsidio portuum, & securitate commerciis. Nam interiora, sui ut olim, Reges idololatræ obtinent. Iam Indi à faucibus abest propius Cambaia gradu vigesimo altero supra se polum spectans, cuius vrbis nomen toti regno recentiores attribuunt; verùm indigenæ Guzaratten id vocant, longèque tandem Bati amne, ab Regno Decanis discluditur; Decan inde ad vsque Aligam excurrit, cuius ad austrum pars vltima Prouinciã efficit (ad quam Goa pertinet) Canaram. Sequuntur deinceps Malabares qui à Cananore & Aquilonij gradus dimidio supra vndecimũ, longa planitie, in promontorio Comoriniensium desinunt. Ita nostri aui Scriptores, & locorum periti. Vtcumque vero sit, non sunt regnum vnum, sed multa Malabares, longo tractu secundum mare iacentia, Cananor, Calecutium, Tanor, aliãque deinceps minoris nominis, exinde Cranganor, Cocinum, Coulan, ac demum Tranancor, quod Comorinense in acumen exit, vltra septimum Arctici poli gradum. Atque hinc littus in oram oppositam flectere incipit, vbi iactu sagittæ vix altero, post illum

illum angulum quem plagæ utriusque in Comorinum concursus efficit, spectatur miraculum hinc asperrimæ hiemis, illinc eodem tempore, intolerabilis æstatis, & quod sit consequens procellosi maris, & placidi, rigidi & sereni cœli, ob Solis nimiram in oras contrarias aspectus contrarios, & affectiones; præterquam quod excelsitas montium, quibus ab Caucafortota ex Borea in Austrum tanquam muris, ut dixi, regio scinditur, ventos frangit alternis, parte vna tranquilla, dum perflatur alia, & glaciæ stringitur. Iam prima post flexum Comorini, ora occurrit Piscaria, cui nomen, & famam, vnionum fecit piscatio, de qua erit dicendi locus cum in eam affectabimur euntem Xauerium. Hæc leucas sexaginta, in vada Ramancoris famosa excurrit, quæ ab indigenis Cilai vocitantur. Inde Choromandelis, & Guadauarini oræ, quæ regni Narsingæ, siue ut alij nominant, Bisnagæ partem efficiunt. Consequens huic Orissæ regnum ad Gangis producitur ostia, sed cum sint hæ plagæ ferè nauigantibus inaccessæ, resciri de his pauca potuerunt. Hæc de parte Indiæ media, ad Gangem ab occasu sita, ad propositum plus satis.

25. Reuisamus nunc Goæ Xauerium, & Solam. Continenti Canaræ variis sinibus se infundens mare, minores aliquot, inde insulas abscindit harum vna Tizzuarim nomine, quod apud nos esset tringita villa, haud enim plures initio habebat insula, nec vltra septimum milliare longa, lata verò nec vltra tertium, cliuis mollibus torosa, & planis herbida, fontibusque irrigua: ab Austro Sallera peninsula; multæ quoque angusti ambitus, ad latus alterum insula; ad Aquilonem Goa, Indiarum regina, Orientis emporium maximè celebre; Archiepiscopi, & Proregis sedes; Maurorum opus ab Regno Onoris exulum, annis antequam illuc naues Europa mitteret, quadraginta. Hanc ab his anno 1570. Alphonfus Albuchercus cognomento Magnus, bello captam Lusitanæ Regi subiugauit, & diuina tandem bonitate Apostoli Thomæ vetus admirandumque oraculum optatos cepit exitus sortiri, fore scilicet ut fides quam latè per Indiam sparèrat, renasceretur aliquando ac refloresceret, multòque vastius, etiam in Sinas funderetur, qui toti olim Orientis illius imperitabant Oceano; quod varicinium S. Apostolus ad posterorum memoriam, reliquerat viuo in saxo columnæ insculptum, quæ propè Meliaporem visebatur, Choromandelis regni Metropolitim. In ea vernaculo Prouinciæ caractere legebatur. Cum mare (tunc inde miliaribus distantum quadraginta) columnam lambræ & appulsiuos Indiam exteros albi coloris, ad instaurandam religionis sanctitatem qua illic populos primum imbuerat. Cui apud incredulos, rei tantæ expectationi, cum fidem detraheret maris longinquitas, ita se tamen his ad amissim probauit, ut columnæ basim allueret mare, cum Gama primum Indias attingit. Aiuntque ex veteri auditu Indi Cananores, Calecutiani, Cocinenses, & alij rasisse olim Arabicum mare radices illorum montium quos dorsum modo vsque Comorinum excurrere diximus, cum tota nunc ab his, Malabarum distent planitie, cedente scilicet hinc mari, quod illinc ex opposito inuadit

25

Goa Insula, &
vrbs, qualis
cum in eam
Xauerius ve-
nit.